

Utenos rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plano iki 2030 m. vertinimas

---

Ataskaita

Skirta: Utenos rajono savivaldybės administracija

Sudarė: UAB „Eurointegracijos projektai“

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1.1. lentelė. AIE dalis bendrame galutinės energijos suvartojime Utenos rajono savivaldybėje	10
1.2. lentelė. Pirminis priemonių planas	11
2.1.1. lentelė. UAB „Utenos šilumos tinklai“ gamybos ir tiekimo apimtys	14
2.2.1. lentelė. Bendrosios kuro suvartojimo tendencijos Lietuvoje, 2025 m.	14
2.6.1. lentelė. Įstaigų suvartojamo kuro duomenų suvestinė	15
2.7.1. lentelė. Energijos suvartojimo balansas Utenos rajono savivaldybėje 2024 m., tne	17
3.1. lentelė. Siūlomas priemonių planas	20
3.2. lentelė. AIE gamybos priemonių infrastruktūros palyginamas	23
3.3. lentelė. Informacija apie bendrąją elektros energijos gamybą	24

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1.1. pav. AIE dalies bendrame kuro balanse planiniai rodikliai	10
2.7.1. pav. Kuro suvartojimas pagal sektorius 2020 ir 2024 m.	17

SUTRUMPINIMAI, SAŲOKOS

AIE	Atsinaujinančių išteklių energija
LEA	Lietuvos Energetikos Agentūra
Planas	Savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planas iki 2030 m. (suderintas su LR energetikos ministerija)
Vertinimo ataskaita	Utenos rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plano iki 2030 m. vertinimo ataskaita
Savivaldybė	Utenos rajono savivaldybė
ES	Europos Sąjunga
Eur	Euras
Gyv.	Gyventojai
Ketv.	Ketvirtis
Kt.	Kitas
Kv. m	Kvadratiniai metrai
LR	Lietuvos Respublika
LRV	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
M.	Metai
Mln.	Milijonas
NR.	Numeris
NŽT	Nacionalinė Žemės tarnyba prie LR Žemės ūkio ministerijos
NT	Nekilnojamas turtas
Pan.	Panašiai
Proc.	Procentas
RC	VĮ Registrų centras

TURINYS

Įvadas	6
Santrauka	7
Extended summary	8
1. Plano analizė	9
2. Esamos situacijos Pokytis (2020–2024 m.)	14
2.1. Šildymo ir vėsumos sektorius	14
2.2. Transporto sektorius	14
2.3. Pramonė	15
2.4. Žemės ūkis	15
2.5. Namų ūkiai	15
2.6. Paslaugų sektorius	15
2.7. Galutinis energijos suvartojimas	16
3. Priemonių planas	19
4. Išvados	26
5. Rekomendacijos	27

ĮVADAS

Utenos rajono savivaldybės taryba 2022 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. TS-277 patvirtino Utenos rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planą iki 2030 m. (toliau tekste – Planas). Plano tikslas – nustatyti Utenos rajono savivaldybės įgyvendinamas priemones Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 55 straipsnyje nustatytiems nacionaliniams planiniams rodikliams pasiekti.

Plane įvertinta esama situacija ir nusistatyti atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo tikslai ir priemonės šiems tikslams pasiekti.

Vyriausybės įgaliotos institucijos (Lietuvos energetikos agentūros (toliau tekste – LEA)) nustatyta tvarka, Utenos rajono savivaldybė yra įpareigota kas 2 metus iki rugpjūčio 31 dienos parengti ir savo interneto svetainėje viešai paskelbti atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planų įgyvendinimo rezultatus.

Utenos rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plano iki 2030 m. vertinimo tikslas – nustatyti, ar atsinaujinančių išteklių energijos dalis per paskutinius 4 metus netapo mažesnė negu savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plane nustatyti tarpiniai atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo planiniai rodikliai.

Utenos rajono savivaldybė, jeigu jos atsinaujinančių išteklių energijos dalis per paskutinius 4 metus tapo mažesnė negu savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plane nustatyti tarpiniai atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo planiniai rodikliai, ne vėliau kaip per 18 mėnesių nuo skaičiuojamojo laikotarpio pabaigos patvirtina atnaujintą savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planą ir jame nustato adekvačias ir proporcingas priemones, skirtas užtikrinti, kad per pagrįstą laikotarpį atsinaujinančių išteklių energijos dalis atitiktų nustatytus planinius rodiklius.

SANTRAUKA

Utenos rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planą iki 2030 m. (suderintą su LR Energetikos ministerija) sudarė 10 skyrių.

Plane buvo nustatytas Utenos rajono savivaldybėje bendrasis galutinis energijos suvartojimas 2020 m. – 49 820,8 tonų naftos ekvivalentu (toliau – tne). Iš kurių didžiausia dalis (72 proc.) suvartota namų ūkiuose, 19 proc. – pramonėje, 6 proc. – paslaugų sektoriuje, 2 proc. – transporte bei apie 1 proc. – žemės ūkyje. Pagal kuro rūšis daugiausiai Utenos rajono savivaldybėje buvo suvartojama biokuro (57 proc.) bei elektros energijos (19 proc.). Gamtinės dujos bendrame kuro balanse sudarė 16 proc. Įvertinus buvo nustatyta, kad 2020 m. AIE dalis galutinės energijos suvartojime sudarė 61,6 proc.

Utenos rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plano iki 2030 m. vertinimo rezultatai rodo, kad pastaraisiais metais savivaldybė aktyviai įgyvendino svarbiausias energetinio efektyvumo ir atsinaujinančios energijos skatinimo priemones, tačiau faktiniai rodikliai išryškino ir kelis esminius iššūkius, į kuriuos būtina reaguoti artimiausiu laikotarpiu. Bendras galutinis energijos suvartojimas savivaldybėje per 2020–2024 m. laikotarpį sumažėjo nuo 49,8 tūkst. tne iki 44,9 tūkst. tne, tačiau nepaisant to, faktinė AIE dalis bendrame balanse 2024 m. siekė 62,70 proc., kai pirminėje plano versijoje numatytas rodiklis buvo 61,50 proc.

Taip pat, vertinimo ataskaitos rengimo metu nustatyta, kad kai kurios priemonės nebeatitinka esamos situacijos bei realių savivaldybės poreikių ir galimybių, todėl siekiant užtikrinti Plano efektyvumą ir tikslingą įgyvendinimą atliktas jų atnaujinimas.

Vertinimo ataskaitoje parengtas naujas priemonių planas labiau orientuojamas į esamų pajėgumų stiprinimą, efektyvių investicijų planavimą ir konkrečias, aiškiai pamatuojamas priemones, kurios padėtų užtikrinti didesnę AIE dalį bendrame energijos balanse. Atnaujintas priemonių planas integruotas į AIE plano vertinimo ataskaitą kaip neatskiriama jos dalis ir yra pagrindinis instrumentas, kuriuo vadovaujantis bus užtikrintas tolimesnis tvarios energijos plėtros įgyvendinimas savivaldybės teritorijoje.

EXTENDED SUMMARY

The Renewable Energy Development Action Plan of Utena District Municipality until 2030, aligned with the Lithuanian Ministry of Energy, consists of 10 chapters. The plan identified the total final energy consumption in the municipality in 2020 as 49,820.8 tonnes of oil equivalent (toe). Of this, households accounted for the largest share (72%), followed by industry (19%), services (6%), transport (2%), and agriculture (1%). In terms of energy sources, biofuel made up 57% of total consumption, electricity 19%, and natural gas 16%. The share of renewable energy sources (RES) in final energy consumption in 2020 was 61.6%.

The evaluation of the plan's implementation revealed that the municipality has actively pursued key energy efficiency and renewable energy promotion measures in recent years. As a result, overall final energy consumption decreased from 49.8 thousand toe in 2020 to 44.9 thousand toe in 2024. Moreover, the actual RES share in 2024 reached 62.7%, exceeding the initial plan's target of 61.5%.

However, the evaluation also highlighted that some measures no longer reflect the current situation or real needs of the municipality. To ensure the plan remains effective and relevant, several measures were updated. The revised action plan focuses on strengthening existing capacities, planning efficient investments, and implementing clearly measurable actions that contribute to increasing the share of renewable energy in the total energy balance.

This updated set of measures is integrated into the evaluation report as a core component and will serve as the primary tool for guiding the continued implementation of sustainable energy development within the municipality.

1. PLANO ANALIZĖ

Planas parengtas 2022 m., jame nustatyta, kad bendras galutinis energijos suvartojimas Utenos rajono savivaldybėje siekė 49 815,7 tne, iš kurių didžiausia dalis (72 proc.) suvartota namų ūkiuose, 19 proc. – pramonėje, 6 proc. – paslaugų sektoriuje, 2 proc. – transporte bei apie 1 proc. – žemės ūkyje. Pagal kuro rūšis daugiausiai Utenos rajono savivaldybėje buvo suvartojama biokuro (57 proc.) bei elektros energijos (19 proc.). Gamtinės dujos bendrame kuro balanse sudarė 16 proc., dyzelinas, skystasis kuras bei anglis ir durpės bendrame kuro balanse sudarė po 2 proc., aplinkos šiluminė energija – iki 1 proc.

Didžiausia energijos dalis Utenos rajono savivaldybėje buvo sunaudojama centriniam šildymui bei karšto vandens gamybai. Utenos rajono savivaldybėje yra (buvo) vienas centralizuoto šildymo tiekėjas – UAB „Utenos šilumos tinklai“. 2020 metais bendras katilinių galingumas sudarė 119,838 MW, metinis pagamintos šilumos kiekis sudarė 142 046 MWh, o galutiniams vartotojams realizuotos šiluminės energijos kiekis siekė 115 605,55 MWh (9 942,08 tne). Didžiąją dalį naudojamo kuro, pagaminti šilumos energijai, sudaro biokuras. 2020 m. pagamintos šilumos energijos faktinė kuro struktūra buvo: biokuras – 97,5 proc. (9 693,53 tne), skystas kuras (mazutas) – 1,5 proc. (149,13 tne) ir gamtinės dujos 1 proc. (99,42 tne)

Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos 2021-01-29 duomenimis, Utenos rajone buvo išduotas 61 leidimas gaminti arba plėtoti elektros energiją saulės šviesos elektrinėse, kurių bendra galia siekia 6,345 MW. Per metus šiose elektrinėse pagaminamas elektros energijos kiekis siekė 5 932,24 MWh (510,173 tne) elektros energijos. Atkreiptinas dėmesys, kad 2021 m. didžiausias saulės šviesos elektrines yra įsirengusios įmonės: UAB „Biovela–Utenos mėsa“ (1,6995 MW), UAB „Švyturys–Utenos alus“ (0,9998 MW).

2020 m. Utenos rajono savivaldybėje taip pat veikė hidroelektrinė, kuri per metus pagamindavo apie 720 MWh elektros energijos.

Utenos rajono savivaldybė atskiros susistemintos informacijos apie savivaldybei nuosavybės teise priklausančius žemės sklypus ir pastatus, kuriuose gali būti statomi ar įrengiami atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos ar kitų asmenų energijos gamybos įrenginiai, neturi.

Vertinant atsinaujinančių išteklių energijos panaudojimą transporto sektoriuje, buvo įvertinta, kad suvartojimas Utenos rajono savivaldybėje priklausė nuo bendrų šalies standartų:

- Benzine yra 10 proc. biodegalų;
- Dyzeline yra 7 proc. biodegalų.

Parengtame Plane nevertintas elektros energijos suvartojimas transporto sektoriuje, nes elektromobilių skaičius 2020 m. Utenos rajono savivaldybėje sudarė labai nedidelę dalį bendrame transporto parke.

Plano rengimo metu Utenos rajono savivaldybėje buvo įrengtos 5 elektromobilių įkrovimo stotelės, iš kurių dvi – didesnės nei 49 kW galios. Visos šios stotelės – viešai prieinamos. Būtina pažymėti, kad stotelės įrengtos ne Savivaldybės lėšomis.

Viešojo transporto paslaugas Utenos rajono savivaldybėje teikia UAB „Utenos autobusų parkas“. Šiuo metu UAB „Utenos autobusų parkas“ turi įsigijęs 4 netaršius aplinkai (varomus elektra) autobusus. Bendras autobusų parko dydis – 27 autobusai, iš kurių didžioji dalis – dyzeliniai.

Atsinaujinančių išteklių energijos dalis namų ūkiuose apskaičiuota pagal bendruosius kuro suvartojimus Lietuvoje. Remiantis Statistikos departamento leidiniu „Lietuvos aplinka, žemės ūkis ir energetika, 2020 m. leidimas, Atsinaujinantys ištekliai“, Lietuvoje iš atsinaujinančių energijos išteklių 2019 m. pagaminta 60,1 proc. visos elektros energijos, bendrame elektros energijos suvartojime 2020 m. AIE dalis siekė 20,17 proc. Bendrai namų ūkiuose AIE dalis sudarė 76 proc.

Žemiau esančioje lentelėje pateikiamas Utenos rajono savivaldybės energijos suvartojimo balansas 2020 m. bei AIE dalis bendrame balanse.

1.1. lentelė. AIE dalis bendrame galutinės energijos suvartojime Utenos rajono savivaldybėje

Energijos išteklių rūšis	Transportas	Pramonė	Žemės ūkis	Namų ūkiai	Paslaugų sektorius	Energijos nuostoliai ir savos reikmės	Iš viso	AIE dalis
Benzinas	114,9	–	–	–	–	–	114,9	11,5
Dyzelinas	848,5	–	–	–	–	–	848,5	59,4
SND ¹	173,3	–	–	18,91	–	–	192,2	–
Anglys ir durpės	–	–	–	1097,0	118,4	–	1215,4	–
Gamtinės dujos	–	–	–	7808,6	–	–	7808,6	–
Skystasis kuras	–	–	–	605,2371953	–	–	605,2	–
Biokuras	–	3634,3	60,4	13485,4	349,0	–	17529,1	17529,1
Elektros energija	–	2742,6	305,6	4424,4	1053,8	852,6	9379,0	1763,2
Aplinkos šiluminė energija ²	–	–	–	680,89	–	–	680,9	680,9
Kitos kuro ir energijos rūšys	–	–	–	510,67	–	–	510,7	–
Šilumos energija ³	–	2599,9	–	6090,6	1251,6	994,2	10936,3	10662,9
Iš viso	1136,7	8976,8	365,9	34721,8	2772,8	1846,8	49820,8	30707,0
AIE dalis, proc.								61,6

Šaltinis: Planas

Taigi, bendrame energijos suvartojimo balanse AIE dalis Utenos rajono savivaldybėje sudarė 61,6 proc. Savivaldybėje didelę įtaką AIE naudojimui daro biokuro naudojimas, kuris tarp AIE rūšių sudaro 91,8 proc., o bendrame energijos vartojime 56,6 proc.

Sekančiu etapu Plane buvo apskaičiuoti siekiami rodikliai pagal numatomas įdiegti priemones. Siekiamas AIE rodiklis Utenos rajono savivaldybėje pateikiamas žemiau esančiame paveiksle.

1.1. pav. AIE dalies bendrame kuro balanse planiniai rodikliai

Šaltinis: sudaryta autorių

Taigi, vertinimo laikotarpiu aktualus 2023 – 2024 m. numatytas pasiekti AIE rodiklis – **61,50 proc.**

Numatytiems AIE rodikliams pasiekti Utenos rajono savivaldybė nusimatė priemones, kurios pateikiamos žemiau esančioje lentelėje.

¹ Suskystintos naftos dujos

² Šilumos siurbLIAI

³ CŠT – centralizuoto šilumos tiekimo (UAB „Utenos šilumos tinklai“)

1.2. lentelė. Pirminis priemonių planas

Priemonė	Lėšų tūkst. Eur ⁴	poreikis, Stebėsenos rodiklis	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija
Priemonės, kurių poveikis tiesiogiai priskaičiuotas prie planinio rodiklio įgyvendinimo				
Fotomodulių įrengimas ant pastatų stogų (2,0 MW)	1 400	Numatoma AIE gamyba kWh/metus	2021-2030	Savivaldybė
Saulės kolektorių įrengimas ant pastatų stogų (7,8 tūkst. m ²)	1 200	Numatoma AIE gamyba kWh/metus	2021-2030	Savivaldybė
Elektrinių transporto priemonių įsigijimas (mokyklinių autobusų ir savivaldybės administracijos bei pavaldžių įstaigų/jmonių automobilių keitimas į elektromobilius)	4 000	Dalis bendrame automobilių parke	2021-2030	Savivaldybė
Elektromobilių įkrovimo stotelių įrengimas		Stotelių skaičius (42 vnt.)	2021-2030	Savivaldybė
Šilumos tinklų atnaujinimas 7 metams (0,5 mln./metus)	3 500	244 tne/metus	2021–2027	Savivaldybė
Šilumos trasos ruožo nuo 2Ø273/400 bekanalės šilumos trasos iki ŠK-25-5A ir esamų įvadų Aušros g. 35, 37A, Utena, rekonstrukcija	350	12,1 tne/metus	2021–2022	Savivaldybė
Šilumos trasos rekonstrukcija nuo ŠK-50 iki ŠK-55 ir naujas ŠT įvadas iki Pramonės g. 7.	211,4	33,7 tne/metus	2021	Savivaldybė
Šilumos trasos nuo ŠK-22-14 iki ŠK-22-16 ir kvartalinių tinklų bei įvadų iki Užpalių 78,80,82,84,86,88 rekonstrukcija	160,0	12,8 tne/metus	2022–2023	Savivaldybė
Gatvių apšvietimo modernizavimas	Projektas įgyvendinamas	Modernizuotų šviestuvų skaičius (658 vnt.) Sutaupyta vidutinis metinis galutinės energijos kiekis (0,19 GWh)	2020-2022	Savivaldybė
Įrengiama 250 kW galios saulės elektrinė		Įrengta elektrinė Patenkintas modernizuotų apšvietimo tinklų elektros energijos poreikis (218,1 MWh/metus)		
AIE priemonių diegimas namų ūkiuose	13 700	Namų ūkių skaičius	2021-2030	Namų ūkiai
Priemonės, kurių poveikis planiniam rodikliui nevertintas				
Parengti CŠT modernizavimo galimybių nustatymo studiją (tyrimą)	Nenustatyta	Parengta studija	2021-2024	Savivaldybė
Modulinės atsinaujinančios energijos (fotoelektrinės, šilumos siurblių kaskados, saulės šilumos bei akumuliacinių talpų) sistemos pritaikymas gamyboje ir perdavime nešildymo sezono metu pakeičiant 30 % biokuro	14 000 (numatoma 70 % parama)	Numatoma AIE gamyba kWh/metus	2022–2025	Savivaldybė
Nuotolinio įvadinių šilumos ir karšto vandens skaitiklių nuskaitymo sistema	1 450	Energijos sutaupymai, kurie bus apskaičiuoti projekto įgyvendinimo metu	2022–2024	Savivaldybė
Mazuto rezervuarų (2 - po 10000 m ³) pritaikymas akumuliacinių talpų paskirčiai	271,7	Energijos sutaupymai, kurie bus apskaičiuoti projekto įgyvendinimo metu	2022–2023	Savivaldybė
Naujų vartotojų pajungimas prie CŠT	100	Prijungtų vartotojų skaičius	2021–2030	Savivaldybė
Atsinaujinančių energijos šaltinių pritaikymas gamyboje ir perdavime	70	Numatoma AIE gamyba kWh/metus	2022–2023	Savivaldybė

⁴ Remiantis 2020 m. kainomis

Kilnojamos (rezervinės) dujinės katilinės įsigijimas	60	Įsigyta rezervinė katilinė	2022	Savivaldybė
Savivaldybės įstaigų energijos poreikių patenkinimas iš saulės jėgainių parkų	Nenustatyta	26 savivaldybės įstaigos/įmonės	2022–2023	Savivaldybė
Prie CŠT neprijungtų katilinių rekonstrukcija pritaikant jose naudoti biokurą vietoje iškastinio kuro (įrengimas rekonstruojamose ar naujai statomose katilinėse)	Nenustatyta	Parengti projektai ir naujai įrengta arba rekonstruota infrastruktūra	2021-2030	Savivaldybė
Bendros elektros ir šilumos gamybos CŠT sektoriuje plėtra, pirmenybę teikiant elektros energijos ir šilumos gamybai iš atsinaujinančių energijos išteklių	Nenustatyta	Parengti projektai ir įgyvendinti sprendimai	2021-2030	Savivaldybė
Saulės kolektorių naudojimas šildymui ir karštam vandeniui ruošti CŠT sistemose	Nenustatyta	Parengti projektai ir įrengta infrastruktūra	2021-2030	Savivaldybė
Skatinimas gaminti elektros ir šilumos energiją naudojant saulės, vėjo energiją ir šilumos siurblius	Nenustatyta	Skatinimo priemonių skaičius	2021-2030	Savivaldybė
Modernizuoti nusidėvėjusius šilumos energijos perdavimo tinklus	Nenustatyta	Modernizuotų šilumos tinklų ilgis	2021-2030	Savivaldybė
Savivaldybių pastatų atnaujinimas (modernizavimas)	Nenustatyta	Atnaujintų/modernizuotų pastatų skaičius	2021-2030	Savivaldybė
Vystyti infrastruktūrą pritaikytą alternatyvioms transporto rūšims	Nenustatyta	Nutiestų kelių (dviračių takų) ilgis (km.)	2021-2030	Savivaldybė
Saulės energijos panaudojimas elektromobilių įkrovimo stotelių, gatvių, parkavimo aikštelių ir kt. viešų vietų apšvietimui (įkrovimui)	Nenustatyta	Parengti projektai ir įrengti infrastruktūros objektai	2021-2030	Savivaldybė
Žaliųjų pirkimų taikymas viešuosiuose pirkimuose	Nenustatyta	Pirkimų skaičius	Kasmet	Savivaldybė
Vienkartinės savivaldybės gyventojų informavimo akcijos	Nenustatyta	Parengtos ir įgyvendintos akcijos/renginiai	Kasmet	Savivaldybė
Skatinti gyventojus pasirinkti alternatyvias transporto rūšis arba skatinti naudotis viešuoju transportu	Nenustatyta	Informacija paviešinta savivaldybės tinklalapyje	Kasmet	Savivaldybė
Skatinti naudoti elektra varomas transporto priemones	Nenustatyta	Informacija paviešinta savivaldybės tinklalapyje	Kasmet	Savivaldybė
Informacijos apie valstybės ir savivaldybės paramos schemas, taikomas atsinaujinančių energijos išteklių naudojimui ir gamybai, parengimas ir viešas paskelbimas	Nenustatyta	Informacija paviešinta savivaldybės tinklalapyje	Kasmet	Savivaldybė
Savivaldybės ir jai priklausančių įstaigų ir įmonių darbuotojų mokymai AIE platesnio panaudojimo klausimais	Nenustatyta	Apmokytų asmenų skaičius, mokymų skaičius	Kasmet	Savivaldybė
AIE bendrijų steigimo skatinimas	Nenustatyta	Įsteigtų bendrijų skaičius	Kasmet	Savivaldybė

Šaltinis: Planas

LEA, Lietuvos Vyriausybės įgaliota institucija vertinti AIE planus, pateikė savivaldybių atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planų vertinimo apibendrintus rezultatus. LEA nustatė šiuos Plano trūkumus:

- Priemonėms, kurių Nr. 5, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, reikia nustatyti siekiamą tikslą;
- Priemonėms, kurių Nr. 4, 7, 8, nustatyti reikiamą lėšų poreikį;
- Priemonėms, kurių Nr. 1, 2, 5, 6, 9, nurodyti lėšų poreikio finansavimo šaltinį;
- Priemonėse, kuriose nėra nustatytas lėšų poreikis, finansavimo šaltinis ir siekiamas tikslas, papildyti trūkstamą informaciją.

Į šiuos pastebėjimus atsižvelgiama sekančiuose Vertinimo ataskaitos skyriuose.

2. ESAMOS SITUACIJOS POKYTIS (2020–2024 M.)

Siekiant įvertinti, ar pasiektas pirminiame plane (1.1. paveiksle) numatytas tikslinis rodiklis, vertinimo ataskaitos rengimo metu atlikta pakartotinė Utenos rajono savivaldybės bendrojo energijos suvartojimo balanso analizė. Vertinimo rezultatai pateikiami toliau išdėstytuose skyriuose.

2.1. Šildymo ir vėsumos sektorius

Utenos rajono savivaldybėje yra vienas centralizuoto šildymo tiekėjas – UAB „Utenos šilumos tinklai“. Bendra instaliuota katilinių galia – 119,838 MW. 2024 metais metinis pagamintos šilumos kiekis sudarė 159602 MWh arba 13 725,77 tne. Didžiąją dalį naudojamo kuro, pagaminti šilumos energijai, sudaro biokuras (96 proc.), likusioji dalis – gamtinės dujos bei mazutas. Taigi, AIE dalis šilumos sektoriuje sudaro 96 proc. Detalūs UAB „Utenos šilumos tinklai“ pagaminti ir į tinklą patiekti šilumos kiekiai pateikiami žemiau esančioje lentelėje.

2.1.1. lentelė. UAB „Utenos šilumos tinklai“ gamybos ir tiekimo apimtys

	2020	2021	2022	2023	2024
Viso pagamintas šilumos kiekis (MWh)	142046	162033	172847	172672	159602
Viso pateiktas šilumos kiekis galutiniams vartotojams (MWh)	115606	134074	144694	143486	133871

Šaltinis: UAB „Utenos šilumos tinklai“

Duomenų apie vėsumo sektorių Utenos rajono savivaldybėje nėra, nes sektorius nėra plačiai paplitęs (naudojamas išskirtinai privačiose įmonėse, kurių duomenys neprieinami).

2.2 Transporto sektorius

Vertinimo laikotarpiu nustatyta, kad Utenos rajono savivaldybės teritoriją kerta magistraliniai keliai A6 ir A14 bei regioniniai keliai Nr. 111, 118 ir 178. Bendra asfaltuotų valstybinės reikšmės kelių ilgis savivaldybėje sudaro 436 km (pokytis nefiksuotas). Valstybinės reikšmės keliuose Utenos rajono savivaldybėje bendras vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (VMPEI) siekia 19 702 transporto priemonės.

Bendros kuro sąnaudos transporto sektoriuje Lietuvoje, pagal kurias apskaičiuojamas ir Utenos rajono savivaldybės energijos poreikis, pateikiamos žemiau esančioje lentelėje.

2.2.1. lentelė. Bendrosios kuro suvartojimo tendencijos Lietuvoje, 2025 m.

		Benzinas	Dyzelinas	SND	Elektra
Degalų sąnaudos Lietuvoje	Tūkst. t	280,3	1634,1	84,5	8
Dalis bendrame balanse	Proc.	13,97%	81,42%	4,21%	0,40%
Degalų sąnaudos Utenos raj. sav.	Tūkst. t	0,2146	1,2511	0,0647	0,0061
	tne	229,63	1287,39	71,75	6,79

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros duomenys

Atsižvelgiant į tai, bendra transporto sektoriaus energijos paklausa Utenos rajono savivaldybėje 2024 m. siekė 1 650,67 tne, t. y. padidėjo 45,21 proc., palyginti su 2020 m.

Svarbu pabrėžti, kad šalyje sparčiai daugėja elektromobilių, todėl pakartotinai vertinant balanso duomenis, įtrauktos ir elektros energijos sąnaudos transportui, kurios sudarė 0,4 proc. bendro kuro balanso. Plano rengimo metu Utenos rajone veikė penkios elektromobilių įkrovimo stotelės, o ataskaitos rengimo metu jau buvo įrengtos septynios stotelės.

Utenos rajono savivaldybėje viešojo pavežėjimo paslaugas teikia UAB „Utenos autobusų parkas“, kuris turi 27 autobusus, iš kurių 4 varomi elektra, 23 – dyzelinu. Visi autobusai M kategorijos. Didžioji dalis autobusų M2 klasės (16 vnt.), likusieji – M3 klasės.

Utenos rajono savivaldybėje suslėgtų gamtinių dujų (CNG), suskystintų gamtinių dujų (LNG), biodujų ar vandenilio degalų pildymo punktų nėra įrengta ir, pagal viešai prieinamus duomenis, įrengti neplanuojama.

2.3. Pramonė

Pramonės sektoriaus energijos suvartojimas įvertintas pagal pastatų bendrąjį plotą. Pagal naujausius viešai prieinamus duomenis, Utenos rajono savivaldybėje registruota 967 gamybos, pramonės, sandėliavimo, transporto ir garažų paskirties pastatai, kurių bendras plotas siekia 551 362 kv. m. Apskaičiuota, kad vienam kv. m. tenka apie 28 kWh/metus šilumos energijos poreikio.

Pagal UAB „Utenos šilumos tinklai“ duomenis, 2024 m. pramonės įmonėms centralizuotai buvo patiekta 35 403 MWh šilumos energijos, kuri išskaičiuota iš bendro poreikio. Bendra šilumos energijos sąnauda pramonės sektoriuje sudarė 4 372,34 tne. Remiantis LEA duomenimis, 2024 m. pramonės įmonės taip pat suvartojo 4 705,0 tne elektros energijos. Vadinas, bendras pramonės sektoriaus energijos suvartojimas 2024 m. sudarė 9 077,39 tne, o lyginant su 2020 m., padidėjo 1,12 proc.

2.4. Žemės ūkis

Žemės ūkio sektoriaus energijos poreikis vertintas pagal veikiančių žemės ūkio ir žuvininkystės įmonių skaičių. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2024 m. Utenos rajono savivaldybėje veikė 53 tokie ūkio subjektai. Vertinama, kad vienos įmonės metinis šilumos poreikis sudaro 18 MWh, todėl bendras šilumos energijos suvartojimas žemės ūkyje siekia apie 954 MWh arba 82,04 tne. Elektros energijos sąnaudos pagal LEA duomenis sudarė 185,7 tne. Taigi, bendras žemės ūkio sektoriaus energijos poreikis 2024 m. sudarė 267,77 tne, kas reiškia 26,82 proc. sumažėjimą, palyginti su 2020 m.

2.5. Namų ūkiai

Namų ūkių sektoriaus galutinis šilumos energijos poreikis apskaičiuotas pagal šilumos tiekimo šaltinius: centralizuotą šilumos tiekimą (CŠT) ir individualius šildymo įrenginius. UAB „Utenos šilumos tinklai“ duomenimis, 2024 m. centralizuotai namų ūkiams buvo patiekta 6 234,23 tne šilumos energijos, o tai yra 2,36 proc. daugiau nei 2020 m.

Prie CŠT neprijungtuose namų ūkiuose 2024 m. apskaičiuotas suvartojimas siekė 15 453,66 tne šilumos energijos, o elektros energijos suvartojimas – 4 457,41 tne. Taigi, bendras namų ūkių sektoriaus energijos suvartojimas 2024 m. sudarė 26 145,30 tne, sumažėjimas nuo 2020 m. – 24,70 proc.

2.6. Paslaugų sektorius

Vertinant galutinį šilumos energijos suvartojimą paslaugų sektoriuje, laikoma, kad įstaigos ir įmonės apsirūpina šiluma iš CŠT tinklų arba kūrendamos kurą nuosavose katilinėse, neprijungtose prie CŠT tinklų. Informacija apie šilumos energijos gamybą gauta iš Utenos rajono savivaldybės administracijos. Duomenis apie elektros energijos suvartojimus pateikė LEA.

Remiantis LEA pateiktais duomenimis, 2024 m. paslaugų įmonės Utenos rajono savivaldybėje suvartojo 34 553,49 MWh (2 971,6 tne) elektros energijos.

Apibendrinamieji įstaigos duomenys apie šilumos energijos suvartojimą pateikiama žemiau esančioje lentelėje.

2.6.1. lentelė. Įstaigų suvartojamo kuro duomenų suvestinė

	2024 m. suvartota šiluminės energijos, MWh	2024 m. suvartotas šilumos kiekis tne
Benzinas	0	0
Dyzelinas	0	0
SND	0	0
Anglys ir durpės	1067,22	91,78

Gamtinės dujos	6,75	0,58
Skystasis kuras	3,37	0,29
Biokuras (mediena)	976,60	83,99
Aplinkos šiluminė energija (šilumos siurbLIAI)	0	0
Kitos kuro ir energijos rūšys	0	0
Iš viso:	2053,94	176,64

Šaltinis: Utenos rajono savivaldybės administracijos pateikti duomenys

Kaip matoma, įstaigose, kurios nėra prijungtos prie CŠT sistemos, pagrindė šildymui naudojamas biokuras bei anglis, įstaigose taip pat naudojamos gamtinės dujos bei skystasis kuras.

Remiantis UAB „Utenos šilumos tinklai“ pateiktais duomenimis, visuomeninės paskirties pastatams (paslaugų sektoriui), 2024 m. buvo patiekta 35 403,00 MWh arba 3 044,66 tne šilumos energijos.

Taigi, bendras energijos suvartojimas Utenos rajono savivaldybėje paslaugų sektoriuje 2024 m. siekė 5 382,27 tne ir pokytis su 2020 m. siekė apie 50 proc. Didžiausią įtaką energijos suvartojimo padidėjimui darė didesnis centralizuoto šildymo suvartojimas bei patiektas elektros energijos kiekis.

2.7. Galutinis energijos suvartojimas

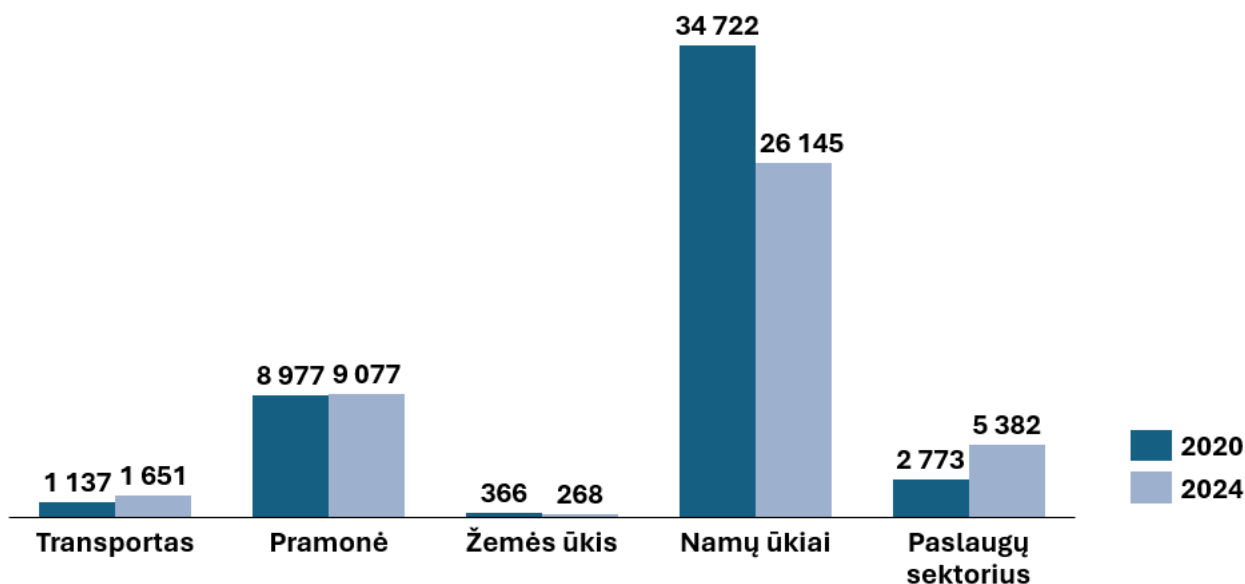
Įvertinus visų Utenos rajono savivaldybės sektorių šilumos ir elektros energijos suvartojimus 2024 m., pateikiama suvestinė galutinio energijos balanso lentelė.

2.7.1. lentelė. Energijos suvartojimo balansas Utenos rajono savivaldybėje 2024 m., tne

Energijos išteklių rūšis	Transportas	Pramonė	Žemės ūkis	Namų ūkiai	Paslaugų sektorius	Energijos nuostoliai ir savos reikmės	Iš viso	AIE dalis
Benzinas	229,63	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	229,63	15,16
Dyzelinas	1287,39	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1287,39	79,82
SND	71,75	0,00	0,00	16,41	0,00	0,00	88,15	
Anglys ir durpės	0,00	106,21	0,00	951,50	91,78	0,00	1149,49	
Gamtinės dujos	0,00	398,30	0,00	1230,39	0,58	0,00	1629,27	
Skystasis kuras	0,00	66,38	0,00	524,97	0,29	0,00	591,64	
Biokuras (mediena)	0,00	730,22	82,04	11696,88	83,99	0,00	12593,14	12593,14
Elektros energija	61,91	4705,05	185,73	4457,41	2971,61	1238,17	13619,88	2269,07
Aplinkos šiluminė energija (šilumos siurbLIAI)	0,00	0,00	0,00	590,59	0,00	0,00	590,59	590,59
Kitos kuro ir energijos rūšys	0,00	26,55	0,00	442,94	0,00	0,00	469,49	
Šilumos energija	0,00	3044,66	0,00	6234,23	2234,02	1151,29	12664,20	12613,54
Iš viso	1650,67	9077,39	267,77	26145,30	5382,27	2389,46	44912,86	28161,31
							AIE dalis	62,70%

Šaltinis: sudaryta autorių

Palyginamasis poveiklis pagal kiekvieno sektoriaus suvartojimus 2020 bei 2024 m. pateikiamas žemiau esančiame paveiksle.

2.7.1. pav. Kuro suvartojimas pagal sektorius 2020 ir 2024 m.

Šaltinis: sudaryta autorių

Kaip rodo palyginamasis 2020 ir 2024 m. analizės rezultatas (2.7.1. pav.), didžiausiame sektoriuje – namų ūkiuose – energijos poreikis sumažėjo. Tam įtakos turėjo:

- Neprijungtų prie CŠT namų ūkių suvartojimas mažėjo ženkliai, tam įtakos turėjo didėjančios daugiabučių modernizavimo apimtys.

Pagal LEA pateiktus duomenis, AIE rodiklis elektros energijos sektoriuje siekė 11,44 proc.

Nepaisant bendro efektyvumo augimo, bendras energijos suvartojimo AIE rodiklis 2024 m. siekė 62,70 proc., kai Plane numatytas rodiklis buvo 61,50 proc. Taigi, laikotarpiu 2023-2024 m. Utenos rajono savivaldybė pasiekė numatytą AIE rodiklį, atitinkamai Planas neturėtų būti koreguojamas.

3. PRIEMONIŲ PLANAS

1 skyriuje pateikiamas pirminiame Plane numatytas priemonių planas, kuris buvo parengtas dar 2021 metais. Būtina atkreipti dėmesį, kad nuo to laiko tiek teisinė, tiek ekonominė, tiek technologinė aplinka pasikeitė, todėl dalis numatytų veiksmų ir uždavinių šiuo metu yra praradę aktualumą arba reikalauja esminių patikslinimų. Vertinimo ataskaitos rengimo metu nustatyta, kad kai kurios priemonės nebeatitinka esamos situacijos bei realių savivaldybės poreikių ir galimybių, todėl siekiant užtikrinti Plano efektyvumą ir tikslingą įgyvendinimą būtina atlikti jų atnaujinimą.

Atnaujinant priemonių planą, buvo organizuotos kelios strateginės darbo grupės, į kurias įtraukti ne tik savivaldybės administracijos specialistai, bet ir pagrindinių sektorių atstovai bei kiti suinteresuoti partneriai. Diskusijų metu įvertinti faktiniai energijos vartojimo pokyčiai, įgyvendintų priemonių poveikis bei identifikuotos naujos tendencijos, tokios kaip spartėjantis perėjimas prie atsinaujinančių energijos išteklių, inovatyvių technologijų diegimas, augantis energinio efektyvumo poreikis bei klimato kaitos keliamų reikalavimų griežtėjimas.

Atsižvelgiant į darbo grupių pateiktus siūlymus bei analizės rezultatus, nuspręsta priemonių planą atnaujinti taip, kad jis atlieptų aktualias Utenos rajono savivaldybės gyventojų, verslo ir institucijų galimybes bei realiai prisidėtų prie numatytų AIE tikslų įgyvendinimo. Šiuo metu parengtas naujas priemonių planas labiau orientuojamas į esamų pajėgumų stiprinimą, efektyvių investicijų planavimą ir konkrečias, aiškiai pamatuojamas priemones, kurios padėtų užtikrinti didesnę AIE dalį bendrame energijos balanse.

Atnaujintas priemonių planas bus integruotas į AIE plano vertinimo ataskaitą kaip neatskiriama jos dalis ir taps pagrindiniu instrumentu, kuriuo vadovaujantis bus užtikrintas tolimesnis tvarios energijos plėtros įgyvendinimas savivaldybės teritorijoje.

Atnaujintas bei pagal LEA pastabas pakoreguotas priemonių planas pateikiamas žemiau esančioje lentelėje.

3.1. lentelė. Siūlomas priemonių planas

Priemonė	Lėšų poreikis, tūkst. Eur ⁵	Stebėsenos rodiklis	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Pasiektumo lygis	Išleistos lėšos, tūkst. Eur
Priemonės, kurių poveikis tiesiogiai priskaičiuotas prie planinio rodiklio įgyvendinimo						
Fotomodulių įrengimas bei nutolusių saulės elektrinių įsigijimas (2,0 MW)	1 400,00	Instaliuota (įsigyta) galia, MW	2021-2030	Savivaldybė	2,263	1 584,1
Elektrinių transporto priemonių įsigijimas (mokyklinių autobusų ir savivaldybės administracijos bei pavaldžių įstaigų/įmonių automobilių keitimas į elektromobilius) (19 autobusų)	4 000,00	Autobusų skaičius	2021-2030	Utenos autobusų parkas	4	1 200,00
Elektromobilių įkrovimo stotelių įrengimas (42 vnt.)	1 260,00	Stotelių skaičius, vnt.	2021-2030	Savivaldybė, Utenos autobusų parkas	Nepradėta įgyvendinti	0,00
Šilumos tinklų atnaujinimas 7 metams (244 tne/metus)	3 500,00	Šilumos energijos sutaupymai, tne/metus	2021–2027	Savivaldybė	33,79 tne/metus	484,69
Šilumos tramos ruožo nuo 2Ø273/400 bekanalės šilumos tramos iki ŠK-25-5A ir esamų įvadų Aušros g. 35, 37A, Utena, rekonstrukcija (12,1 tne/metus)	350,00	Šilumos energijos sutaupymai, tne/metus	2021–2022	Savivaldybė	9,55 tne/metus	276,24
Šilumos tramos rekonstrukcija nuo ŠK-50 iki ŠK-55 ir naujas ŠT įvadas iki Pramonės g. 7. (33,7 tne/metus)	211,40	Šilumos energijos sutaupymai, tne/metus	2021	Savivaldybė	31,08 tne/metus	194,96
Šilumos tramos nuo ŠK-22-14 iki ŠK-22-16 ir kvartalinių tinklų bei įvadų iki Užpalių 78,80,82,84,86,88 rekonstrukcija (12,8 tne/metus)	160,00	Šilumos energijos sutaupymai, tne/metus	2022–2023	Savivaldybė	5,97 tne/metus	74,63
Gatvių apšvietimo modernizavimas (728 šviestuvai)	615,00	Modernizuotų šviestuvų skaičius (728 vnt.)	2020-2024	Savivaldybė	728	615,00
Priemonės, kurių poveikis planiniam rodikliui nevertintas						
Naujų vartotojų pajungimas prie CŠT (30 namų ūkių)	100,00	Prijungtų vartotojų skaičius	2021–2030	Savivaldybė	11	36,66
Savivaldybių pastatų atnaujinimas	8 000,00	Atnaujintų/modernizuotų	2021-2030	Savivaldybė	3	2 400,00

⁵ Remiantis 2020 m. kainomis

Priemonė	Lėšų poreikis, tūkst. Eur ⁵	Stebėsenos rodiklis	Pasiekimo laikas	Atsakinga institucija	Pasiektumo lygis	Išleistos lėšos, tūkst. Eur
(modernizavimas) (10 pastatų)		pastatų skaičius				
Vystyti infrastruktūrą pritaikytą alternatyvioms transporto rūšims (5 km)	800,00	Nutiestų kelių (dviračių takų) ilgis (km.)	2021-2030	Savivaldybė	3,393	542,88
Žaliųjų pirkimų taikymas viešuosiuose pirkimuose (100 proc.)	100,00	Žalių pirkimų dalis visuose pirkimuose	Kasmet	Savivaldybė	100 proc. žali pirkimai vykdomi su sutartimi	100,00
Informacijos apie valstybės ir savivaldybės paramos schemas, taikomas atsinaujinančių energijos išteklių naudojimui ir gamybai, parengimas ir viešas paskelbimas (10 viešų paskelbimų)	-	Informacija paviėšinta savivaldybės tinklalapyje	Kasmet	Savivaldybė	Nepradėta įgyvendinti	0,00
Savivaldybės ir jai priklausančių įstaigų ir įmonių darbuotojų mokymai AIE platesnio panaudojimo klausimais (30 asmenų)	15,00	Apmokytų asmenų skaičius, mokymų skaičius	Kasmet	Savivaldybė	Nepradėta įgyvendinti	0,00
Didelio naudingumo biokuro katilo įrengimas UAB „Utenos šilumos tinklai“ (kartu su ESF) (katilo įrengimas)	3000,00	1 naujas katilas	2026	UAB „Utenos šilumos tinklai“	Nepradėta įgyvendinti	0,00
Elektrostatinio filtro garo katilui Nr. 3 Utenos katilinėje įrengimas (garo filtro įrengimas)	530,00	1 naujas elektrostatinis filtras	2027	UAB „Utenos šilumos tinklai“	Nepradėta įgyvendinti	0,00
2,5 MW galios saulės fotovoltinė elektrinė kartu su 1 MW/2 MWh talpos elektros energijos kaupimo sistema (elektros kaupikliais) įrengimas (2,5 MW)	2 000,00	Instaliuota galia	2026-2027	UAB „Utenos šilumos tinklai“	Nepradėta įgyvendinti	0,00
7000 m ³ talpos šilumos akumuliacinės talpos su integruota šilumos siurblių sistema įrengimas (1 akumuliacinė talpa)	2 500,00	Instaliuota šilumos akumuliacinė talpa	2027-2028	UAB „Utenos šilumos tinklai“	Nepradėta įgyvendinti	0,00
Mazuto ūkio pakeitimas pereinant prie AEI panaudojimo (1 ūkio pakeitimas)	800,00	Pakeistas šilumos ūkis iš naudojančio mazutą į AEI	2028-2028	UAB „Utenos šilumos tinklai“	Nepradėta įgyvendinti	0,00
Nuotolinio atsiskaitomųjų (įvadinių) šilumos apskaitos prietaisų nuskaitymo sistemos projektavimas ir įdiegimas (1 įgyvendintas projektas)	200,00	1 įgyvendintas projektas	2025- 2026	UAB „Utenos šilumos tinklai“	Nepradėta įgyvendinti	0,00

Šaltinis: sudaryta autorių

Įgyvendindama priemonių planą, Utenos rajono savivaldybė atliko šiuos veiksmus (priemones):

- Fotomodulių įrengimas ant pastatų stogų bei nutolusių saulės elektrinių įsigijimas – Utenos rajono savivaldybė nuosekliai vykdo saulės elektrinių ant pastatų stogų, žemės sklypų plėtrą. Įvairiose finansavimo programose dalyvauja ne tik Utenos rajono savivaldybės administracija, tačiau ir jai pavaldžios įstaigos. Būtina pažymėti, jog yra ne tik statomos saulės elektrinės, tačiau ir perkamos nutolusios elektrinės. Bendras Priemonių plano rodiklio Nr. 1 pasiekumo lygis – 113,15 proc.
- 2024 m. Utenos rajono savivaldybės administracija įgyvendino projektą „Utenos miesto gatvių apšvietimo sistemos modernizavimas“. Įgyvendinus projektą yra padidintas energijos vartojimo efektyvumas ir paslaugų (apšvietimo) kokybė bei mažinama aplinkos tarša. Modernizuotų šviestuvų skaičius - 728 vnt., sutaupyta vidutinis metinis galutinės energijos kiekis– 0,19 GWh.
- UAB „Utenos autobusų parkas“ įsigijo 4 elektrinius autobusus, kurie naudojami viešojo pavežimo paslaugoms.
- 2025 metų kovo 27 d. Utenos rajono savivaldybės tarybos sprendimu buvo patvirtinta statyti 38 vnt. stotelių, kurios bus įrengtos per 2025-2027 m.
- Utenos rajono savivaldybė nuosekliai siekia didinti gyventojų sąmoningumą apie atsinaujinančių energijos išteklių (AIE) plėtos galimybes ir alternatyviųjų degalų naudojimą transporte. Šiuo metu savivaldybė reguliariai informuoja visuomenę apie galimus finansavimo šaltinius ir paramos priemones, susijusias su energinio efektyvumo didinimu bei AIE diegimu, įskaitant Aplinkos projektų valdymo agentūros (APVA) kvietimus, Europos Sąjungos ir nacionalines programas. Informacija gyventojams teikiama per savivaldybės interneto svetainę, socialinių tinklų kanalus ir seniūnijų skelbimų lentas. Taip pat gyventojams teikiamos individualios konsultacijos dėl saulės elektrinių įsirengimo, šilumos siurblių, biokuro naudojimo bei elektromobilių įkrovimo stotelių įrengimo. Šios konsultacijos organizuojamos bendradarbiaujant su Aplinkos ministerija, Energetikos agentūra ir Utenos rajono savivaldybės administracijos specialistais. Artimiausiu laikotarpiu savivaldybė planuoja dar aktyviau viešinti informaciją apie AIE technologijų naudą ir alternatyviųjų degalų rūšių naudojimo privalumus transporte. Tam bus pasitelkiamos socialinių tinklų paskyros, savivaldybės interneto svetainė ir vietos žiniasklaidos kanalai. Savivaldybė taip pat sieks, kad AIE ir tvaraus judumo temos būtų integruotos į švietimo bei vietos klimato kaitos valdymo dokumentus, skatinant gyventojų įsitraukimą ir tvarių sprendimų taikymą kasdienėje veikloje.

Plane numatytas priemonės aktyviai įgyvendino ir UAB „Utenos šilumos tinklai“. Dalinai buvo įgyvendintos priemonės, kurių Nr. 4, 5, 6, 7, bendras šilumos energijos sutaupymas – 80,39 tne per metus.

Priemonių, kuriomis didinama alternatyviųjų degalų dalis palyginti su transporto sektoriaus galutiniu energijos suvartojimu, nėra numatyta, išskyrus elektrinių transporto priemonių įsigijimą bei alternatyvios transporto infrastruktūros plėtos priemonę.

Būtina paminėti ir priemones, už kurias nėra atsakinga Utenos rajono savivaldybė ar jai pavaldi įmonė. Pirma, 2021 m. Utenos rajono savivaldybėje buvo renovuotas 51 daugiabutis, arba 11,5 visų savivaldybės daugiabučių. Vertinimo ataskaitos laikotarpiu, Būsto energijos taupymo agentūros duomenimis, Utenos rajono savivaldybėje yra renovuoti 75 daugiabučiai (17,8 proc. visų daugiabučių), dar 3 yra renovuojami šiuo metu. Taigi, nuo 2021 m. iki Vertinimo ataskaitos rengimo laikotarpio Utenos rajono savivaldybėje buvo renovuoti 24 daugiabučiai.

Utenos rajono savivaldybėje vystoma AIE gamybos priemonių infrastruktūra. Žemiau esančioje lentelėje yra pateikiama AIE gamybos priemonių infrastruktūros palyginamoji lentelė.

3.2. lentelė. AIE gamybos priemonių infrastruktūros palyginamas

Biomasės	Biomasės įrenginius	Saulės energijos	Saulės energijos	Hidroenergijos įrenginių	Hidroenergijos	Visas iš AIE savivaldybė
----------	---------------------	------------------	------------------	--------------------------	----------------	--------------------------

	įrenginių suminė įrengtoji galia, kW	e pagamintos energijos kiekis, kWh	s įrenginių suminė įrengtoji galia, kW	įrenginiuos e pagamintos energijos kiekis, kWh	suminė įrengtoji galia, kW	įrenginiuose pagamintos energijos kiekis, kWh	e pagamintas elektros energijos kiekis, kWh
2021 m.	1 600,00	95 121,00	5 424,75	1 214 579,9 0	180,00	981 615,04	15552347,94
2024 m.	4 100,00	9 736 577	2 669,59	2 396 843,4 8	300,00	629 733,00	12313153,50
Pokytis , proc.	156	10136	-51	97	67	-36	-21

Šaltinis: LEA duomenys

Kaip matoma, lyginant 2021 bei 2024 m. ženkliai sumažėjo saulės elektrinių įrengtoji galia, tačiau buvo investuota į biomasės įrenginius bei hidroelektrines. Bendras iš AIE pagamintos elektros energijos kiekis sumažėjo 20,83 proc.

3.3. lentelė. Informacija apie bendrąją elektros energijos gamybą

	Fizinių asmenų elektrinių įrengtoji galia, kW	Fizinių asmenų elektrinėse pagamintos elektros energijos kiekis, kWh	Juridinių asmenų elektrinių įrengtoji galia, kW	Juridinių asmenų elektrinėse pagamintos elektros energijos kiekis, kWh	Nutolusių elektros energiją gaminančių vartotojų (fiziniai ir juridiniai asmenys) elektrinių įrengtoji galia, kW	Nutolusių elektros energiją gaminančių vartotojų (fiziniai ir juridiniai asmenys) elektrinėse pagamintos elektros energijos kiekis, kWh	Planuojam ų vėjo elektrinių suminė įrengtoji galia, kW	Planuojam ų saulės elektrinių suminė įrengtoji galia, kW
2021	1 313,89	619 238,08	134,78	37 988,58	599,16	446 386,11	-	-
2024	8 707,88	5 623 291, 12	3 840,09	1 651 300, 78	2 105,95	1 848 697, 50	-	3 800,00
Pokytis, proc.	562,76	808,10	2749,15	4246,83	251,48	314,15	-	-

Šaltinis: LEA duomenys

Lentelėje pateikti duomenys rodo labai spartų atsinaujinančios energijos generavimo pajėgumų ir gamybos augimą per 2021–2024 m. laikotarpį. Augimas apima tiek fizinių, tiek juridinių asmenų elektrines ir nutolusius vartotojus, taip pat matoma reikšminga planuojamų naujų projektų plėtra (vėjo ir saulės).

Būtina pažymėti, kad Savivaldybė, vykdydama jai priskirtas funkcijas, rengia, tvirtina ir viešai skelbia leidimų, licencijų ir kitų statybą leidžiančių dokumentų išdavimo tvarkas, taip pat nagrinėja paraiškas, susijusias su atsinaujinančių energijos išteklių (AIE) gamybos įrenginių įrengimu. Pagal kompetenciją savivaldybė:

- priima ir nagrinėja prašymus dėl statybą leidžiančių dokumentų išdavimo AIE elektrinėms (saulės, vėjo ir kt.);
- vertina projektinę dokumentaciją, tikrina jos atitiktį teritorijų planavimo dokumentams, specialiesiems reikalavimams ir teisės aktams;
- teikia išvadą ir priima sprendimus dėl leidimų išdavimo, jų galiojimo sustabdymo, sustabdymo panaikinimo ar galiojimo panaikinimo;
- pagal kompetenciją dalyvauja sertifikavimo ar atestatų išdavimo procedūrose, kai jos susijusios su AIE gamybos įrenginiais;

- teikia metodinę pagalbą ir konsultacijas pareiškėjams, siekiantiems įsirengti AIE gamybos įrenginius, paaiškina procedūras, terminus, reikalavimus ir reikalingus dokumentus.

Informacija apie leidimų išdavimo tvarkas, reikalavimus ir teikiamas konsultacijas yra skelbiama savivaldybės interneto svetainėse bei nacionalinėse informacinėse platformose, tokiose kaip www.planuojustatau.lt, kur pateikiami aktualūs duomenys apie statybą leidžiančių dokumentų išdavimą, jų galiojimo sustabdymą ar panaikinimą.

4. IŠVADOS

Utenos rajono savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų plano iki 2030 m. vertinimo rezultatai rodo, kad pastaraisiais metais savivaldybė aktyviai įgyvendino svarbiausias energetinio efektyvumo ir atsinaujinančios energijos skatinimo priemones, tačiau faktiniai rodikliai išryškino ir kelis esminius iššūkius, į kuriuos būtina reaguoti artimiausiu laikotarpiu. Bendras galutinis energijos suvartojimas savivaldybėje per 2020–2024 m. laikotarpį sumažėjo nuo 49,8 tūkst. tne iki 44,9 tūkst. tne, tačiau nepaisant to, faktinė AIE dalis bendrame balanse 2024 m. siekė 62,70 proc., kai pirminėje plano versijoje numatytas rodiklis buvo 61,50 proc.

Vertinimo metu nustatyta, kad dalis pirminiame plane numatytų priemonių prarado aktualumą arba reikalauja papildomo detalizavimo ir finansavimo šaltinių aiškumo. Atsižvelgiant į tai, buvo inicijuotas priemonių plano atnaujinimas, įtraukiant tiek savivaldybės administracijos specialistus, tiek sektorių atstovus. Diskusijų ir analizės rezultatai leido parengti aiškesnį, tikslingesnį ir geriau pamatuojamą priemonių planą, orientuotą į fotomodulių diegimą, daugiabučių modernizavimą, biokuro naudojimo plėtrą, CŠT tinklų atnaujinimą bei alternatyvaus transporto infrastruktūros plėtrą.

Akivaizdu, kad norint pasiekti tolesnius AIE rodiklius, būtina užtikrinti planuotų priemonių įgyvendinimo tęstinumą bei stiprinti bendradarbiavimą su gyventojais, verslu ir valstybės institucijomis. Svarbu užtikrinti pakankamą finansavimo šaltinių įvairovę – pasitelkti ne tik savivaldybės biudžeto, bet ir ES struktūrinių fondų bei nacionalinių paramos programų lėšas. Taip pat būtina tęsti gyventojų informavimo, konsultavimo bei bendruomenių įtraukimo veiklas, kurios stiprina supratimą apie atsinaujinančios energijos naudą ir skatina jos diegimą praktikoje.

Apibendrinant, galima teigti, kad Utenos rajono savivaldybė yra teisingame kelyje įgyvendinant AIE plėtros tikslus, tačiau tam, kad pasiektų užsibrėžtus rodiklius ir prisidėtų prie nacionalinių įsipareigojimų klimato kaitos švelninimo srityje, būtina nuosekliai atnaujinti planavimo dokumentus, grįsti juos tiksliais duomenimis bei užtikrinti kryptingą ir ilgalaikį veiksmų įgyvendinimą.

5. REKOMENDACIJOS

1. Detalizuoti finansinius poreikius ir užtikrinti finansavimo šaltinius

Visoms plane numatytoms priemonėms būtina aiškiai nustatyti lėšų poreikį bei konkretų finansavimo šaltinį (savivaldybės biudžetas, ES struktūriniai fondai, nacionalinės programos, APVA parama). Tai užtikrins priemonių įgyvendinimo realumą ir sudarys sąlygas sklandžiai pritraukti investicijas.

2. Plėtoti decentralizuotą atsinaujinančios energijos gamybą

Siūloma spartinti saulės elektrinių ant viešųjų pastatų stogų bei nutolusių elektrinių įsigijimą, skatinti gyventojų ir bendrijų įsitraukimą į bendruomeninių elektrinių kūrimą bei biokuro naudojimo plėtrą, pritaikant naujas ar rekonstruojamas katilines.

3. Didinti energijos vartojimo efektyvumą namų ūkiuose ir CŠT sektoriuje

Tikslinga tęsti ir plėsti daugiabučių renovacijos programas, aktyviai informuoti gyventojus apie galimybes naudotis finansine parama. Taip pat būtina modernizuoti nusidėvėjusius šilumos tinklus, mažinant nuostolius ir užtikrinant efektyvų energijos naudojimą.

4. Stiprinti alternatyvaus transporto infrastruktūrą

Siūloma toliau plėtoti dviračių takus, elektromobilių įkrovimo stoteles, skatinti elektra varomų transporto priemonių naudojimą. Rekomenduojama įvertinti galimybes plėsti viešojo transporto paslaugas, pritaikant jas naudoti netaišius energijos resursus.

5. Sistemingai vykdyti gyventojų informavimą ir švietimą

Būtina numatyti nuolatinės informacinės kampanijas apie AIE diegimo naudą, energijos taupymo sprendimus, valstybės paramos galimybes bei bendrijų steigimo privalumus. Taip pat rekomenduojama organizuoti mokymus savivaldybės darbuotojams ir bendruomenėms.

6. Nuolat atnaujinti priemonių planą

Privaloma periodiškai (ne rečiau kaip kas dvejus metus) peržiūrėti ir atnaujinti priemonių planą, įtraukiant į jį naujausias technologines tendencijas, pasikeitusius reglamentavimus ir bendruomenės poreikius.

7. Aktyviai bendradarbiauti su LEA ir kitomis institucijomis

Savivaldybei siūloma palaikyti glaudų ryšį su LEA ir kitomis atsakingomis institucijomis, kad būtų užtikrintas savalaikis duomenų keitimasis, rekomendacijų įgyvendinimas ir metodinės pagalbos gavimas.